

***Projekt działań z zakresu preorientacji, orientacji i
poradnictwa zawodowego na poszczególnych etapach
edukacyjnych***

Opracowały:

Marzanna Sacewicz - doradca zawodowy

Martyna Andrusiak – pedagog

Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r., Nr 118, poz. 1112 ze zm.)

Art. 42. 7. Organ prowadzący szkołę lub placówkę po uzyskaniu opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny określa: tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć (...) logopedów, doradców zawodowych (...). Dnia 31 sierpnia 2004 r. weszła w życie nowela ustawy – Karta Nauczyciela, ustanawiająca podstawę prawną do zatrudniania w szkołach doradców zawodowych, a jednocześnie zobowiązująca organy prowadzące szkoły i placówki do określenia w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć edukacyjnych doradcy zawodowego (ustawa z dnia 5 lipca 2004 r., Dz. U. z 2004 r., Nr 179, poz. 1845)45.

2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 r., Nr 67, poz. 329 ze zm.)

Art. 1. System oświaty zapewnia w szczególności:

14) przygotowywanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia

15) warunki do rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów przez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz kształtowanie aktywności społecznej i umiejętności spędzania czasu wolnego46.

3. Rozporządzenie MENiS z dnia 21 maja 2001 r. oraz z 2002 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, które nakładało na dyrektorów obowiązek zapisania w statucie organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia. Rozporządzenie określa również organizację współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom.

4. Rozporządzenie MENiS z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych... (Dz. U. z 2004 r., Nr 89, poz. 845).

W rozporządzeniu tym przedstawione zostały przykładowe wskaźniki działań wychowawczych szkół i placówek, m.in.: działania związane z orientacją zawodową i planowaniem kariery uczniów.

5. Rozporządzenie MENiS z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114)

Rozporządzenie regulowało kwestie udzielania pomocy uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku dalszego kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej oraz informacji w tym zakresie. W rozporządzeniu tym (co bardzo istotne) umieszczono zapis mówiący, że obok pedagoga i psychologa w szkole doradztwem zawodowym powinien zajmować się szkolny doradca zawodu.

Cele podstawowe

1. *Wsparcie przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjum, szkół ponadgimnazjalnych /zasadnicza szkoła zawodowa, technika, liceum ogólnokształcące/ w prowadzeniu systematycznej działalności z zakresu preorientacji, orientacji i poradnictwa zawodowego dla uczniów.*
2. *Pogłębianie świadomości społecznej w środowisku oświatowym i poza oświatowym znaczenia poradnictwa zawodowego w podejmowaniu decyzji zawodowych przez młodzież i w świadomym kreowaniu przez nich własnego rozwoju zawodowego .*

Cele szczegółowe

1. *Skonstruowanie i inicjowanie wprowadzenia do realizacji projektu działań z zakresu preorientacji, orientacji i poradnictwa zawodowego na poszczególnych etapach kształcenia w placówkach, gdzie nie są zatrudnieni doradcy zawodowi.*
2. *Przeszkolenie nauczycieli do realizacji projektu.*
3. *Wsparcie merytoryczne realizacji projektu.*
4. *Realizacja niektórych działań w ramach projektu.*
5. *Przygotowanie rodziców do pełnienia roli pierwszych doradców dla swoich dzieci.*
6. *Podjęcie działań popularyzujących poradnictwo zawodowe w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery.*

Projekt działań w systemie preorientacji ,orientacji i poradnictwa edukacyjno-zawodowego na poszczególnych etapach edukacyjnych.

Projekt skierowany jest głównie do przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjum, szkół ponadgimnazjalnych zainteresowanych wprowadzeniem systemu preorientacji, orientacji i poradnictwa zawodowego dla dzieci i młodzieży, w których nie są zatrudnieni doradcy zawodowi.

Celem nauczania i wychowania szkolnego jest optymalne przygotowanie młodzieży do aktywnego funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie, a przede wszystkim do pełnienia roli zawodowej, zgodnie z jej możliwościami psychofizycznymi, jej ambicjami i uwarunkowaniami rynku pracy.

Strategia Lizbońska zakłada, iż poradnictwo zawodowe odpowiada za kreowanie nowoczesnego człowieka nastawionego na rozwój, innowacyjność, adaptacyjność i przedsiębiorczość.

Strategia ta jest oparta na trzyczęściowym opisie F. Parsonsa /uznawanego za twórcę współczesnego poradnictwa i doradztwa edukacyjno – zawodowego/efektywnego planowania wyboru zawodowego:

- 1. Pełne poznanie własnej osoby, zdolności, wartości, zainteresowań.*
- 2. Wiedza o zawodach, rynku pracy, warunkach zatrudnienia, wynagrodzeniach, perspektywach i kierunkach rozwoju kariery zawodowej.*
- 3. Realne rozważenie związków między dwoma powyższymi warunkami.*

Poradnictwo zawodowe jest procesem długofalowym, który ma swoją stopniowość i porządek.

Jest to długofalowa działalność wychowawcza obejmująca swym zasięgiem wszystkie działania wychowawcze szkoły, rodziców i innych osób, grup oraz instytucji mających na celu przygotowanie młodzieży do podejmowania kolejnych decyzji edukacyjno-zawodowych i planowania kariery zawodowej.

W dalszej perspektywie jest to wychowanie młodzieży do aktywnego udziału w życiu społecznym i gospodarczym, przygotowanie do radzenia sobie w trudnych sytuacjach/np. zmian społecznych, bezrobocia/ kształtowanie jednostek ukierunkowanych na rozwój osobisty i zawodowy, zmotywowanych do ciągłego kształcenia się, podnoszenia kwalifikacji i kompetencji.

„Współczesność”- to częste zmiany zatrudnienia, miejsca pracy, miejsca zamieszkania. Wiąże się nierozzerwalnie z poczuciem niepewności i lękiem przed tym co jeszcze nie do końca sprawdzone. W tym poczuciu dezorientacji każda jednostka reaguje i zachowuje się inaczej. Nie jest możliwe oderwanie życia prywatnego od zawodowego. Człowiek żyjący w poczuciu niepewności dotyczących pracy zawodowej będzie przekładał ten lęk na inne sfery swojego życia. Aby zniwelować poczucie niepewności w sferze aktywności zawodowej, przygotować młodzież do funkcjonowania w dobie postmodernistycznej bardzo ważną rolę powinno spełniać poradnictwo i doradztwo edukacyjno-zawodowe zwłaszcza w systemie edukacji.

Preorientacja zawodowa dzieci na etapie edukacji przedszkolnej

I. Cel główny

- *przygotowywanie dzieci do prawidłowej drogi edukacyjno-zawodowej poprzez lepsze zrozumienie siebie samego w przyszłości i życia zawodowego*

II. Cele szczegółowe

- *kształtowanie nawyku dbania o porządek, czystość i punktualność*
- *nauka pracy w zespole, planowania, podziału zadań i ról, odpowiedzialności za innych*
- *rozwijania wyobrażeń dzieci o pracy*
- *poznawanie i obserwacja ludzi pracujących w różnych zawodach*
- *kształtowanie zamiłowania do pracy*
- *uświadamianie dzieciom roli pracy w życiu*
- *kształtowanie szacunku dla ludzi pracujących – każdy poznany zawód powinien być traktowany jako ważny i zasługujący na szacunek*
- *kształtowanie postaw przejawiających się szacunkiem do prac innych osób, nie tylko najbliższych.*

Kończąc edukację na poziomie przedszkolnym w ramach oddziaływań preorientacji zawodowej dziecko potrafi:

1. *Wymienić osoby bliskie, które wie, gdzie pracują i czym się zajmują zawodowo.*
2. *Zna nazwę miejscowości, w której mieszka, zna ważniejsze instytucje i orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby np. policjanta, strażaka itp.*

Metody i formy pracy

- *obserwacja ludzi pracujących*
- *wycieczki do różnych zakładów pracy, po przedszkolu, w najbliższym otoczeniu*
- *wywiady z ludźmi pracującymi*
- *wypowiedzi słowne na ten temat*
- *twórczość artystyczna dzieci w formie pracy np. rysunki, wyklejanki itp.*
- *gry i zabawy tematyczne dotyczące np. różnych zawodów*
- *inscenizacje i przedstawienia tematyczne*
- *czytanie książek i czasopism związanych z pracą zawodową*
- *spotkania zawodoznawcze z przedstawicielami różnych zawodów*
- *spotkania z rodzicami wykonującymi różne zawody*
- *organizowanie uroczystości np. z okazji Dnia Górnika, Dnia Kolejarza*

Osoby odpowiedzialne i realizujące preorientację zawodową

- *nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego*

Przykładowy program orientacji zawodowej na etapie nauczania wczesnoszkolnego w klasach I-III

Cel główny:

Wprowadzenie dzieci w świat pracy i zawodów poprzez kształtowanie właściwych postaw dzieci wobec pracy ludzkiej, zapoznanie z różnymi zawodami z najbliższego otoczenia, rozwijanie umiejętności pracy zespołowej, odkrywanie i rozwijanie dziecięcych zainteresowań.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie pozytywnego stosunku dzieci do pracy
- rozwijanie pożądanych zachowań pro pracowniczych
- poznawanie pracy w wybranych zawodach z najbliższego otoczenia w obrębie szkoły, zawodów rodziców
- budzenie zainteresowań uczniów różnorodną działalnością zawodową ludzi
- rozwijanie twórczego myślenia
- uczenie i rozwijanie umiejętności pracy w zespole klasowym
- odkrywanie i rozwijanie swoich zdolności i pasji
- rozwijanie zdolności manualnych dzieci

Metody i formy pracy:

- zajęcia grupowe
- mini-wykłady, pogadanki
- burza mózgów
- drama, symulacje
- prezentacje multimedialne
- analiza przypadku
- konkursy
- wycieczki zawodoznawcze
- gry, zabawy
- kwestionariusze, ankiety, testy
- spotkania z przedstawicielami zawodów

Przykładowy program działań**Klasa I- Wprowadzenie dzieci w świat pracy ludzkiej**

Lp	Opis działania	Sposoby realizacji	Osoby realizujące	Czas realizacji
----	----------------	--------------------	-------------------	-----------------

1.	<i>Kształtowanie właściwych zachowań pro pracowniczych</i> -uczenie się punktualności -jak szanować przybory szkolne	<i>-Dbanie o czystość i porządek w klasie, na swoich ławkach</i> -pogadanka i ustalenie systemu nagród - pogadanka	<i>Nauczyciel</i>	<i>przez cały rok</i>
2.	<i>Rozwijanie wyobrażeń dzieci o pracy</i> -dobra praca, zła praca	<i>Wg scenariusza/praca a zawód</i> <i>Burza mózgów</i>	<i>Nauczyciel, pedagog</i>	<i>październik</i>
3.	<i>Poznawanie pracy ludzi w najbliższym otoczeniu/w szkole/,rozbudzanie szacunku wobec każdego rodzaju pracy</i>	<i>Zapoznavanie się z pracą różnych osób w szkole</i> -pracą pani sprzątaczk -pracą pana konserwatora - pracą pani pedagog -praca pani sekretarki -praca pani dyrektor	<i>Nauczyciel. pedagog</i>	<i>październik</i> <i>listopad</i> <i>grudzień</i> <i>styczeń</i> <i>luty</i>
4.	<i>Poznawanie pracy ludzi</i>	<i>Umeblowanie klasy, narzędzia pracy ucznia-</i> <i>zajęcia wykonywane przez:</i> <i>stolarza, malarza, drukarza</i> <i>-mini wykład, dyskusja</i>	<i>nauczyciele</i>	<i>przez cały rok</i>
5.	<i>Droga do szkoły, środki lokomocji</i> -poznają zawody: kierowcy autobusu, znaki drogowe	<i>Modele pojazdów, znaki drogowe na ulicy/ostrzegawcze/,rysują jak i kiedy przechodzić przez ulicę</i>	<i>nauczyciele</i>	<i>przez cały rok</i>
6.	<i>Przyroda w otoczeniu dziecka,</i> <i>Wiosenne prace w ogrodzie, na polu</i> -poznają pracę ogrodnika, rolnika	<i>Wycieczka do parku, poza miasto, orka w polu</i>	<i>nauczyciele</i>	<i>marzec,</i> <i>kwiecień</i>
7.	<i>Bezpieczeństwo na drogach, ostrożność z ogniem, gaśnice piankowe ,hydranty w szkole, zapamiętanie numeru alarmowego</i> -praca straży pożarnej	<i>Wycieczka do straży pożarnej</i>	<i>nauczyciele</i>	<i>przez cały rok</i>

Klasa II-Poznawanie świata zawodów

<i>Lp</i>	<i>Opis działań</i>	<i>Sposoby realizacji</i>	<i>Osoby realizujące</i>	<i>Czas realizacji</i>
-----------	---------------------	---------------------------	--------------------------	------------------------

1.	Wprowadzenie w świat zawodów	Wg scenariusza- zajęcia grupowe	Nauczyciel	październik
2.	Poznajemy zawody naszych rodziców	Zapraszanie chętnych rodziców na spotkania w klasie	Nauczyciel, pedagog	przez cały rok, np. co drugi miesiąc
3.	Mój idol	Zajęcia warsztatowe	nauczyciel	
4.	Poznanawanie zawodów	Zawodowa zabawa karnawałowa Wg scenariusza	Nauczyciel, pedagog	styczeń
5.	Mój wymarzony zawód	Konkurs plastyczny	Nauczyciel, pedagog	marzec
6.	Ważne zawody w naszym mieście -urzędy, instytucje, z którymi rodzice i dzieci stykają się/pogotowie ratunkowe, gazownia, elektrownia, urzędy administracyjne/uczniowie dowiedzą się, kto dba o czystość w mieście, czym zajmuje się policja, kto pracuje w pogotowiu ratunkowym, co robi monter instalacji gazowej,	Wycieczka zawodoznawcza do np. -Sita -policja -urząd miasta, starostwo - szpital -zakład gazownictwa	Nauczyciel, pedagog	kwiecień maj

Klasa III-Rozwijamy twórcze myślenie i zdolności manualne, rozwijanie umiejętności pracy w grupie klasowej, poznawanie zawodów

Lp.	Opis działań	Sposoby realizacji	Osoby realizujące	Okres realizacji
1.	Rozwijanie twórczej działalności, pomysłowości w wykonywanych zadaniach	Wg scenariusza	Nauczyciele	październik
2.	Rozwijanie zdolności manualnych, rozwijanie umiejętności pracy w grupie -wykonywanie zadań manualnych w trakcie gry i zabawy	Gra „Wyspy Galapagos” -wykonywanie zadań manualnych grupowo w trakcie gry i zabawy	nauczyciele	na bieżąco maj
3.	Warsztaty i punkty usługowe w naszej dzielnicy-dzieci poznają zawody usługowe	Wycieczka w okolice szkoły lub przegląd listy punktów usługowych w	nauczyciele	przez cały rok

		<i>okolicy, robią listę branżową zakładów na dużym arkuszu papieru</i>		
4.	<i>Zaprezentowanie zawodów, głównie tych, które już uczniowie poznali</i>	<i>Festiwal zawodów</i>	<i>Nauczyciele, pedagog</i>	<i>czerwiec</i>
5.	<i>Moje pasje i talenty</i>	<i>Klasowy przegląd talentów -prezentacja</i>	<i>nauczyciele</i>	<i>wg uznania nauczyciela</i>

Program orientacji zawodowej dla klas IV-VI

Cel główny:

Wspieranie procesu rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań uczniów, pogłębianie wiedzy i świadomości na temat znaczenia pracy w życiu człowieka i społeczeństwa, poszerzanie wiedzy na temat różnorodności zawodów

Cele szczegółowe:

- *zachęcanie uczniów do twórczej pracy nad sobą*
- *wspieranie uczniów do poznawania i rozwijania swoich zainteresowań i pasji*
- *poznawanie znaczenia pracy kiedyś i dziś*
- *pogłębianie wiedzy na temat wybranych zawodów w mieście i okolicy*
- *wspieranie dzieci w konstruowaniu swoich marzeń zawodowych*

Metody i formy pracy:

- *zajęcia grupowe*
- *mini-wykłady*
- *pogadanki*
- *burze mózgów*
- *prezentacje multimedialne*
- *konkursy, gry, zabawy*
- *wycieczki zawodoznawcze*
- *drama, symulacje*

Przykładowy program działań

Klasa IV-Odkrywamy i rozwijamy swoje zainteresowania, poznajemy zawody

<i>Lp.</i>	<i>Opis działań</i>	<i>Sposoby realizacji</i>	<i>Osoby realizujące</i>	<i>Okres realizacji</i>
------------	---------------------	---------------------------	--------------------------	-------------------------

1.	Zwrócenie uwagi na różnice między ludźmi na bogactwo zainteresowań	Wg scenariusza Lokatorzy	Nauczyciel, pedagog	październik
2.	Umiejętność poznawania świata przyrody	Wg scenariusza Wycięta stopa	Nauczyciele	listopad
3.	Uczniowie dowiadują się jak ważny jest sposób wypowiedzania się, na czym polega precyzowanie myśli	Tłumaczenie rysunku, wg scenariusza	Nauczyciele	styczeń
4.	Mój ulubiony sposób spędzania czasu wolnego	Uczniowie wykonują rysunki	Nauczyciela	luty, marzec
5.	Poznanie miejsc, gdzie dzieci mogą rozwijać swoje zainteresowania pozaszkolne, Poznanie zawodów, które w tych miejscach wykonuje się	Wycieczka np. do szkoły muzycznej, do MOK, do hali sportowej	nauczyciele	kwiecień, maj

Klasa V-Świat zawodów

Lp.	Opis działań	Sposoby realizacji	Osoby realizujące	Okres realizacji
1.	Wspomnienia z wakacji Ciekawe miejsca i ciekawi ludzie, których spotkali uczniowie w wakacje	Uczniowie przynoszą zdjęcia, widokówki z wakacji-prezentacja	nauczyciele	wrzesień
2.	Zawody kiedyś i dziś -poznawanie zawodów z przeszłości	Zaproszenie pracownika Muzeum Archeologicznego-mini wykład	Nauczyciel, pracownik muzeum	październik, listopad
3.	Bal przebierańców -poznawanie zawodów historycznych	Zabawa w strojach dawnych	Nauczyciel, rodzice	styczeń
3.	Zawody przyszłości	Projekcja filmów, mini wykład	nauczyciel	luty
4.	Jak można uczyć się zawodu? -poznanie jak wygląda praktyczna nauka zawodu	Wycieczka do Głogowskiego Centrum Kształcenia Praktycznego	nauczyciel	maj

Klas VI-Ja, mój zawód i moja edukacja

Lp.	Opis działań	Sposoby realizacji	Osoby realizujące	Okres realizacji
-----	--------------	--------------------	-------------------	------------------

1.	Moje mocne strony	Kwestionariusze, ankiety -podsumowanie opisowe	Nauczyciel, doradca zawodowy	październik
2	Poznaję moje preferencje zawodowe	Test do samobadania, omówienie wyników, krotka charakterystyka grup zawodowych	Nauczyciel, doradca zawodowy	czerwiec
2.	Moje pudełko z marzeniami Opis mocnych stron, sukcesów, zdolności, zainteresowań, pasji i marzeń	Wg scenariusza	nauczyciel	styczeń, luty
3.	Dlaczego warto się uczyć -zapoznanie z systemem edukacji	Mini wykład, dyskusja na temat dróg kształcenia w wymarzonych zawodach	Nauczyciel, doradca zawodowy	marzec, kwiecień
4.	Czy ja mogę być studentem	Wycieczka do PWSZ w Głogowie	nauczyciele	maj
5.	Gdzie znajdę informacje o zawodach, szkołach -poznanie źródeł informacji zawodowej	Mini wykład	nauczyciel	czerwiec

Poradnictwo zawodowe w gimnazjum

Etap kształcenia w gimnazjum jest bardzo ważnym etapem w edukacji młodzieży. Jest to okres intensywnego rozwoju młodzieży, rozwijania zainteresowań, odkrywania i uświadamiania sobie swoich możliwości zawodowych a także swoich ograniczeń zawodowych, wytyczania sobie celów zawodowych i życiowych. Końcowym etapem kształcenia na poziomie gimnazjum jest podjęcie decyzji o wyborze zawodu, kierunku dalszego kształcenia. Jest to etap edukacyjno- życiowy na ,którym młodzież po raz pierwszy podejmuje ważne decyzje edukacyjno -zawodowe.

Cel główny

-pomoc uczniom w podejmowaniu trafnych decyzji dotyczących kierunku dalszego kształcenia, wyboru zawodu i planowania rozwoju kariery zawodowej

-poszerzenie wiedzy na temat świata zawodów

- zapoznanie uczniów z mechanizmami funkcjonowania rynku pracy i kształtowanie umiejętności efektywnego poruszania się na rynku pracy
- wsparcie rodziców w pełnieniu roli pierwszych doradców dla swoich dzieci

Cele szczegółowe

- uświadomienie uczniom potrzeby świadomego i rozważnego wyboru kierunku dalszego kształcenia, wyboru zawodu
- zapoznanie młodzieży z czynnikami trafnego wyboru zawodu
- uzmysłowienie uczniom potrzebę samopoznania – określenia własnych zainteresowań, zdolności, umiejętności, cech charakteru, temperamentu, systemu wartości
- określenie własnych preferencji i predyspozycji zawodowych
- pomoc uczniom w określeniu celów zawodowych
- zapoznanie młodzieży z możliwościami kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym w Polsce i w Unii Europejskiej
- zapoznanie młodzieży z sytuacją na rynku pracy i możliwościami zatrudnienia na rynku pracy w różnych zawodach
- zapoznanie uczniów z metodami aktywnego poruszania się na rynku pracy
- zapoznanie rodziców z czynnikami trafnego wyboru zawodu, drogami kształcenia i prognozami zawodowymi na rynku pracy

Bloki tematyczne

I .Rozpoznawanie i rozwijanie własnego potencjału zawodowego.

1. Odkrywanie i określanie indywidualnych mocnych stron.
2. Poznawanie własnych ograniczeń w wyborze zawodu.
3. Konfrontacja swojego systemu wartości z wymogami zawodu.
4. Określenie swojego typu osobowości i konfrontowanie go z potencjalnymi zawodami
5. Określenie własnych preferencji i predyspozycji zawodowych.
6. Analiza własnej sytuacji zdrowotnej w kontekście wybranego zawodu

II. Poznawanie świata zawodów

- 1.Poznawanie świata zawodów z uwzględnieniem różnych kryteriów podziałów zawodów.
- 2.Poznawanie zawodów uznawanych za zawody przyszłości.
- 3.Poznawanie niektórych zawodów w miejscu pracy i ludzi wykonujących poszczególne zawody.

4. Poznanie zawodów w najbliższej okolicy.

III. Poznanie możliwości kształcenia w określonych kierunkach i wybranych zawodach.

1. Zapoznanie uczniów ze strukturą systemu edukacji w Polsce.

2. Zapoznanie młodzieży z możliwościami nabywania kwalifikacji i doskonalenia zawodowego w systemie pozaszkolnym.

3. Zapoznanie uczniów z możliwościami kształcenia w na terenie powiatu i regionu.

4. Zapoznanie młodzieży z kryteriami przyjęć do wybranych przez uczniów szkół.

5. Poznanie możliwości kontynuacji nauki w Unii Europejskiej. I na świecie.

IV. Rynek pracy.

1. Zapoznanie uczniów z sytuacją na rynku pracy w Polsce i na lokalnym rynku pracy.

2. Zapoznanie młodzieży z prognozami dotyczącymi zatrudnienia ,zawodami przyszłości.

3. Zapoznanie młodzieży z metodami aktywnego poruszania się na rynku pracy.

4. Możliwości wsparcia ze strony Powiatowego Urzędu Pracy.

Metody i formy pracy:

- zajęcia warsztatowe
- wycieczki zawodoznawcze do zakładów pracy
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodó
- konkursy
- giełdy zawodów
- dyskusje, prezentacje filmów o zawodach
- giełdy zawodów
- dyskusje, debaty

Przykładowy program działań z zakresu orientacji zawodowej w gimnazjum

Klasa I-Poznanie siebie

Zagadnienia	Cele	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Okres realizacji	Czas realizacji
Moje mocne i słabe strony	Uczeń: -rozpoznaje	-warsztaty przeprowadzone	-pedagog, wychowawca	-wrzesień	1 lub 2 dniowy

	<p>swoje słabe i mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozumie konieczność pracy nad sobą -wyznacza priorytety związane z własnym rozwojem 	<p>podczas wyjazdu integracyjnego dla uczniów klas pierwszych</p>	<p>klasy</p>		<p>wyjazd</p>
<p>Skuteczne porozumiewa nie się</p>	<p>-uczeń;</p> <ul style="list-style-type: none"> -wie, co sprzyja skutecznemu porozumiewaniu się -stosuje techniki ułatwiające komunikowanie się/parafrazę, odzwierciedlanie, dojaśnianie, klaryfikację/ 	<p>-zajęcia warsztatowe</p>	<p>Pedagog, psycholog, inny specjalista</p>	<p>-październik</p>	<p>2-4 godzin lekcyjnych</p>
<p>Moje zainteresowania i predyspozycje</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -poznaje swoje preferencje i predyspozycje zawodowe -dostrzega związek między predyspozycjami, mocnymi stronami i zainteresowaniami a dalszą ścieżką edukacyjną -orientuje się w aktualnej ofercie szkół ponadgim. w powiecie 	<p>-zajęcia w ramach godzin wychowawczych</p> <p>-zajęcia warsztatowe/pr ezentacja multimedialna o miejscach gdzie młodzież może rozwijać swoje zainteresowania, talenty</p>	<p>-wychowawca klasy, pedagog</p>	<p>-listopad</p>	<p>Po 2-4 godziny zajęć</p>
<p>Jak osiągać wymarzone cele</p>	<ul style="list-style-type: none"> -poznaje zasady skutecznego wyznaczania celów -dostrzega korzyści z wyznaczania 	<p>-zajęcia w ramach godzin wychowawczych ,</p> <p>-zajęcia warsztatowe</p>	<p>-pedagog, wychowawca klasy, inny specjalista</p>	<p>-grudzień</p>	<p>2-4 godziny lekcyjne</p>

	<p>celów</p> <ul style="list-style-type: none"> -ma poczucie wpływu na swoją przyszłość -dostrzega związek między znajomością stylu nauki a efektywnością nauki -identyfikuje preferowany styl nauki i wykorzystuje zdobytą wiedzę w praktyce 				
<p>Zdrowie a planowanie dalszej ścieżki edukacyjnej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -dostrzega bariery zdrowotne uniemożliwiające wykonywanie konkretnych zawodów -uwzględnia warunki i możliwości zdrowotne przy indywidualnym wyborze zawodu 	<p>-zajęcia w ramach godziny wychowawczej</p>	<p>-pielęgniarka, doradca zawodowy, lekarz medycyny pracy</p>	<p>-styczeń</p>	<p>1 godzina lekcyjna</p>

Klasa II-Poznawanie zawodów

Zagadnienia	Cele	Sposób realizacji	Osoby realizujące	Okres realizacji	Czas trwania
<p>Co powinienem wziąć pod uwagę planując wybór zawodu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zna czynniki warunkujące wybór zawodu -wie jakie możliwości i ograniczenia należy wziąć pod uwagę przy planowaniu 	<p>-zajęcia w ramach godziny wychowawczej i innych przedmiotów</p>	<p>-doradca zawodowy, pedagog, nauczyciel przedmiotowy</p>	<p>- wrzesień</p>	<p>1-2 godziny lekcyjne</p>

	<i>ścieżki zawodowej</i>				
<i>Zawody naszych rodziców</i>	<i>Uczeń: -poznaje nowe zawody/konieczne preferencje i predyspozycje zawodowe, możliwości rozwoju zawodowego ,możliwości zatrudnienia, zagrożenia/ -weryfikuje swoje wyobrażenia związane z poznanymi zawodami</i>	<i>-spotkania z rodzicami prezentującymi swoje zawody/na godzinach wychowawczych ramach kółek zainteresowań/</i>	<i>-pedagog szkolny, doradca zawodowy, wychowawca klasy, nauczyciel przedmiotowy</i>	<i>-przez cały rok</i>	<i>1-2 godziny</i>
<i>Zawody w mojej okolicy</i>	<i>Uczeń: -poznaje zawody funkcjonujące w okolicy, regionie -zdobyta wiedzę wykorzystuje w planowaniu dalszej ścieżki edukacyjnej</i>	<i>-spotkania z przedstawicielami zawodów -wyjścia do zakładów pracy -wyjście do Głogowskiego Centrum Edukacji Zawodowej -wyjścia do szkół ponadgimnazjalnych</i>	<i>-pedagog, wychowawca klasy, doradca zawodowy, nauczyciel przedmiotowy</i>	<i>-przez cały rok</i>	<i>-1 godzina lekcyjna -3 godziny lekcyjne</i>
<i>Zawody przyszłości</i>	<i>Uczeń; -zna zawody przyszłości i ścieżki edukacyjną prowadzące do nich -dostrzega związek między nauką poszczególnych przedmiotów a szansą podjęcia właściwej decyzji o dalszej nauce</i>	<i>-spotkanie z przedstawicielami urzędu pracy lub innej instytucji -spotkanie z doradcą zawodowym -prezentacja multimedialna uczniów o zawodach przyszłości -wyjazd do Niemiec</i>	<i>-pedagog, nauczyciel przedmiotowy, doradca zawodowy, wychowawca klasy</i>	<i>- grudzień -luty</i>	<i>2 godziny lekcyjne, 1 godzina lekcyjna - 2 dniowy wyjazd</i>
<i>Zawód moje hobby</i>	<i>Uczeń ; -dostrzega wartość swoich zainteresowań,</i>	<i>-spotkania, w ramach kółek zainteresowań spotkania z ludźmi,</i>	<i>-pedagog, opiekunowie kółek zainteresowań</i>	<i>-marzec</i>	<i>1-2 godziny lekcyjne</i>

	<i>hobby</i> <i>-zna zawody, w których mógłby rozwijać swoje zainteresowania</i> <i>- uwzględnia w ścieżce edukacyjnej swoje zainteresowania</i>	<i>którzy wykonują swój zawód na bazie pasji</i>			
Świat zawodów	<i>Uczeń:</i> <i>-poznaje i prezentuje zawody</i> <i>-analizuje zawody pod kątem wymagań i możliwości kariery i zatrudnienia</i>	<i>-stworzenie internetowej bazy zawodów/w ramach lekcji informatyki/</i> <i>-opracowanie materiałów o ludziach, którzy zmieniali swoje zawody z powodu stanu zdrowia, zakończenia kariery itp.</i>	<i>-nauczyciel informatyki, nauczyciele przedmiotowi</i>	<i>-cały rok</i>	<i>Po 2 godziny w miesiącu</i>

Klasa III-Planuję karierę

Zagadnienia	Cele	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Okres realizacji	Czas trwania
Rynek pracy w okolicy, regionie, w Polsce	<i>Uczeń:</i> <i>-zna sytuację na rynku pracy-lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim</i> <i>-zna wymagania pracodawców wobec pracowników</i>	<i>-spotkanie z przedstawicielem PUP-u</i> <i>-spotkanie z przedstawicielem Cechu Rzemiosł Różnych lub inny pracodawcą</i>	<i>-pedagog, wychowawca klasy</i>	<i>- październik</i> <i>-listopad</i>	<i>1-2 godziny lekcyjne</i>
Szkoły ponadgimnazjalne w mojej okolicy	<i>Uczeń:</i> <i>-zna możliwości kształcenia/typy szkół/w szkołach ponadgimnazjalnych i dalsze ścieżki edukacyjne</i>	<i>-uczestnictwo w drzwiach otwartych szkół</i> <i>-konkurs Co wiesz o tej szkole</i> <i>-spotkania z przedstawicielami</i>	<i>-pedagog, wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotu</i>	<i>-luty-marzec</i>	<i>3 godziny lekcyjne</i>

	-zna ofertę szkół ponadgimnazjalnych w okolicy -konfrontuje własną samoocenę, możliwości z wymaganiami szkół i zawodów	i szkół ponadgimnazjalnych w szkole			
Rekrutacja do szkół ponadgimnazjalnych	Uczeń: -zna zasady rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych -zna terminy badań lekarza medycyny pracy -zna procedury logowania internetowego i terminy ich dokonywania	-zajęcia w ramach informatyki -w ramach godzin wychowawczych	-pedagog, wychowawcy klas	Kwiecień-maj	1 godzina lekcyjna
Autoprezentacja na rynku pracy	Uczeń: -zna metody efektywnego poruszania na rynku pracy -umie napisać CV, list motywacyjny -zna zasady autoprezentacji	-zajęcia warsztatowe -lekcja j. polskiego, WOS,	-doradca zawodowy, nauczyciel j. polskiego, WOS-u, pedagog	czerwiec	3 godziny lekcyjne

Praca z rodzicami

-zajęcia warsztatowe Mój wybór zawodu

-zajęcia warsztatowe Pomagam mojemu dziecku wybrać zawód

-spotkanie informacyjno-doradcze na temat sytuacji na rynku pracy

Projekt działań z zakresu poradnictwa zawodowego dla uczniów liceum ogólnokształcącego

Okres nauki w szkole ponadgimnazjalnej jest czasem, w którym uczniowie wyprobowują różne role społeczne, zdobywają nowe doświadczenia zarówno w trakcie nauki szkolnej jak i w wolnym czasie. Wybierając naukę w liceum ogólnokształcącym część młodzieży chce

odwlec decyzje o wyborze zawodu, ale planuje kontynuowanie nauki najczęściej na poziomie studiów wyższych. Kontynuując naukę w liceum ogólnokształcącym chcę uzyskać szeroką wiedzę ogólną, wszechstronnie rozwijać się, przygotować się jak najlepiej do matury i zaplanować drogę dalszego rozwoju edukacyjno-zawodowego.

Cel główny:

- przygotowanie młodzieży do podjęcia samodzielnej decyzji wyboru kierunku studiów, kierunku dalszego kształcenia, zaplanowania ścieżki kariery zawodowej oraz przygotowanie młodzieży do aktywnego wejścia na rynek pracy i podjęcia ról zawodowych

Cele szczegółowe:

- rozwijanie aktywności poznawczej uczniów w kierunku właściwej, pogłębionej samooceny możliwości zawodowych.*
- określenie obszaru zainteresowań, predyspozycji i preferencji zawodowych-określenie swojego potencjału zawodowego.*
- przygotowywanie młodzieży do planowania realistycznych planów kariery zawodowej w kontekście swojego potencjału zawodowego.*
- pobudzanie młodzieży do nabywania i poszerzania kluczowych kompetencji społecznych i zawodowych.*
- pobudzanie uczniów do aktywnego poznawania ścieżek kariery zawodowej w wybranych obszarach zawodowych, m. innymi w kontekście zawodów przyszłości.*
- poznawanie możliwości kształcenia w krajach Unii Europejskiej. Poznanie wymagań rekrutacyjnych na wybrane kierunki studiów.*
- poznawanie mechanizmów funkcjonowania rynku pracy i właściwe przygotowanie się do wejścia na rynek pracy.*
- nabywanie umiejętności radzenia sobie ze stresem*
- zapoznanie rodziców z czynnikami trafnego wyboru zawodu, kierunków studiów i perspektyw zawodowych na rynku pracy.*

Treści programu:

- 1. Rozbudzeniu świadomości konieczności planowania rozwoju i kariery zawodowej,*
- 2. Samopoznaniu i określeniu predyspozycji wyznaczających rozwój zawodowy i karierę zawodową, autodiagnozę preferencji i zainteresowań zawodowych w odniesieniu do specyfiki realizowanego rozszerzenia.*

3. Ścieżki kształcenia i rozwoju zawodowego na poziomie studiów wyższych.
4. Zawody przyszłości.
5. Możliwości kształcenia w krajach Unii Europejskiej.
6. Zapoznanie z wymogami rekrutacyjnymi na studia wyższe na wybranych kierunkach.
7. Konfrontowanie samooceny uczniów z wymaganiami szkół wyższych i rynku pracy.
8. Doskonalenie umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.
9. Redagowania dokumentów aplikacyjnych /CV, list motywacyjny/.
10. Rozwijaniu i doskonalenie umiejętności autoprezentacji w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcami.
12. Przygotowanie do samodzielności w trudnych sytuacjach życiowych: egzamin-radzenie sobie ze stresem.
13. Analizę potrzeb rynku pracy i możliwości zatrudnienia na lokalnym i krajowym rynku.

Efekty działań:

- uczeń potrafi zaplanować swoją ścieżkę kariery edukacyjno-zawodowej
- uczeń potrafi określić swój potencjał zawodowy
- uczeń zna drogi kształcenia i rozwoju kariery zawodowej w Polsce i w Unii Europejskiej
- uczeń zna mechanizmy funkcjonowania rynku pracy i zasady efektywnego poruszania się na rynku pracy
- potrafi we właściwy sposób komunikować się z innymi ludźmi, reagować na stres,
- rodzic potrafi być pierwszym doradcą dla swojego dziecka

Metody i formy pracy:

- zajęcia warsztatowe
- prelekcje
- mini –wykłady
- prezentacje multimedialne
- konkursy
- dyskusje
- burza mózgów
- mapa myśli
- analiza przypadku
- doradztwo indywidualne
- wycieczki zawodoznawcze
- spotkania z przedstawicielami wybranych zawodów
- spotkania z przedstawicielami uczelni wyższych

Program działania poradnictwa zawodowego dla uczniów zasadniczej szkoły zawodowej

Cele ogólne

- pogłębienie wiedzy ,samoświadomości zawodowej
- zapoznanie uczniów z drogami rozwoju zawodowego w wybranym zawodzie
- uświadomienie uczniom roli kształcenia przez całe życie i potrzeby ciągłego doskonalenia zawodowego i rozwijania kompetencji społecznych.
- reorientacja zawodowa dla uczniów ,którzy chcą zmienić zawód.
- pomoc nauczycielom w zajęciach związanych z planowaniem ścieżki kariery zawodowej
- przygotowanie uczniów do wejścia na rynek pracy

Efekty działań

- 1.Uczeń potrafi dokonywać adekwatnej samooceny zawodowej.
- 2.Uczeń zna mechanizmy funkcjonowania rynku pracy, jest świadomy zmian, które zachodzą na rynku pracy i potrafi efektywnie poszukiwać pracy.
- 3.Uczeń zna drogi rozwoju zawodowego/dalszego kształcenia, doskonalenia zawodowego, podwyższania swoich kwalifikacji zawodowych/ .
- 4.Ma świadomość roli uczenia się przez całe życie.
- 5.Uczeń potrafi dokonać świadomej zmiany kierunku kształcenia.

Metody i formy realizacji zadań:

- spotkania ze specjalistami
- wycieczki do lokalnych zakładów pracy
- wymiana międzynarodowa-praktyki za granicą
- targi edukacyjne
- spotkania z przedstawicielami zawodu, którego uczniowie się kształcą
- spotkania informacyjne z przedstawicielami PUP
- dni przedsiębiorczości
- zapraszanie pracodawców na spotkania z młodzieżą

Projekt działań z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego w technikum

Cele ogólne

- pogłębienie wiedzy na temat wybranego zawodu, samoświadomości zawodowej
- kształtowanie umiejętności dokonywania adekwatnej samooceny zawodowej

- zapoznanie uczniów z ścieżkami rozwoju zawodowego w wybranych zawodach
- uświadomienie młodzieży potrzeby kształcenia się i doskonalenia zawodowego przez całe życie
- rozwijanie kompetencji społecznych
- zapoznanie uczniów z mechanizmami funkcjonowania rynku pracy i kształtowanie umiejętności efektywnego poruszania się na nim
- reorientacja zawodowa tych uczniów, którzy nie zamierzają pracować w wybranym zawodzie.

Efekty działań:

1. Uczeń potrafi określić swój potencjał zawodowy i dokonać adekwatnej samooceny zawodowej.
2. Zna drogi rozwoju zawodowego i potrafi zaplanować swoją ścieżkę rozwoju zawodowego.
3. Jest otwarty na zdobywanie nowej wiedzy zawodowej i jest świadomy potrzeby kształcenia przez całe życie.
4. Potrafi pracować zespołowo i właściwie komunikować się.
5. Zna mechanizmy funkcjonowania rynku pracy i potrafi się na nim efektywnie poruszać.
6. Potrafi dokonać trafnego wyboru w kierunku przekwalifikowania zawodowego.

Metody i formy realizacji zadań:

- spotkania ze specjalistami
- wycieczki do lokalnych zakładów pracy
- wymiana międzynarodowa-praktyki za granicą
- targi edukacyjne
- spotkania z przedstawicielami zawodu, którego młodzież się uczy
- spotkania informacyjne z przedstawicielami PUP
- dni przedsiębiorczości
- zapraszanie pracodawców na spotkania z młodzieżą

Bibliografia:

- Czerepniak-Walczak M.(2001)Doradztwo z reformowanej szkoły-gimnazjum jako ośrodek doradztwa.(w:)Podejmowanie decyzji zawodowych przez młodzież o osoby dorosłe w nowej rzeczywistości społeczno-politycznej, red.B.Wojtasik,Wrocław
- B. Wojtasik(1997) Warsztat doradcy zawodu. Aspekty pedagogiczno-psychologiczne. Warszawa

B. Wojtasik(2011) Podstawy poradnictwa kariery KOWEZIU, Warszawa

Kukla D, K. Kurek.(2009) Doradztwo zawodowe. System preorientacji i orientacji zawodowej na etapie kształcenia przedzawodowego.